

**Dissertatio medica inauguralis de ipecacuanha Americana, et Germanica /
Præsides Georgio Wolffgango Wedelio ; exposita Johanne Laurentio
Leincker.**

Contributors

Leincker, Johann Lorenz, 1682-1735.
Wedel, Georg Wolfgang, 1645-1721.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jenæ : Litteris Christoph. Krebsii, 1705.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ccrcjs8k>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Q. D. B. V.

6

DISSERTATIO MEDICA INAUGVRALIS

DE

IPECACUANHA
AMERICANA, ET
GERMANICA,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

GVILIELMO HENRICO,
DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE AC MONTIVM,
ANGARIAE ET WESTPHALIAE, & reliqua,

PRÆSIDE

GEORGIO VVOLFFGANGO
VVEDELIO,

HEREDITARIO in Schwarza/
MEDICINÆ DOCTORE, COMITE PALATINO CÆSAREO,
CONSILIARIO ET ARCHIATRO DVCALI SAXONICO,
THEORETICES PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO,
Patrono & Præceptore omni pietatis cultu honorando,
PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, Insignia & Priuilegia Doctoralia
MORE MAIORVM, rite capeffendi,

PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISITIONI EXPOSITA

IOHANNE LAVRENTIO LEINCKER, Noribergensi
IN AVDITORIO MAIORI,

Horis ante- & pomeridianis consuetis, A. D. 7 April. A. C. M DCCV.

JENÆ, LITTERIS CHRISTOPH. KREBSII.

5
D. D. V. N.
DISSERTATIO MEDICA IN AUCTORIALI

DE
IPSE CACAVANA
AMERICANA ET
GERMANICA

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPIS AC DOMINI
D. O. M. I. N. C.

GUILLIELMO HENRICO
DE SASSONIA, VICE-CHANCELLER CLIVIE AC MONTIVM
ANGARIE ET WESTPHALIE & ceteris

PARADE
GEORGIO WOLFFRANCO
VITTELLO

HEREDITARIO in Sibiria
MEDICINE DOCTORE, COMITIS PALATINO CÆSAREO
CONSILIAIO ET ANCHUTÆ DUCATU SAXONICO,
THEORETICIS PROFESSORE, VITTELLO ORDINARIO,
Patrono & Praefecto omnia iura cultu honorando,
PRO LICENTIA

Salmos in re medica honore, Insignis & Privilegia Doctoris
MORUM TOAVS, THEO. HENRICH
JONHANNES LARVINUS DICKE, Nonibergen
IN AUCTORIALI

CHRISTOPH KRESSE

ILLVSTRIS
REIPVBLICÆ
NORICÆ

GENEROSISSIMIS
DVVM-VIRIS,
TRIVM-VIRIS,
SEPTEM-VIRIS,
CONSVLIBVS

&

SCABINIS,
SENATVI SANCTIS-
SIMO VNIVERSO.

* * *

DI Reipublicæ Noricæ Tutelares!

VIRI,

Fumosis imaginibus Illustres,

Propriæ Splendoribus virtutis Generosi,

Consiliorum gravitate

integritate Judicii

Sapientiæ soliditate

admirandi:

Toga Sagoqve pariter venerabiles,

igne Pietatis splendidi

lance Æquitatis incorrupti

robore Constantiæ immoti,

Civium & Subditorum Vestrorum

Cultus, Amor, Studium, Deliciæ,

Domini ac Mæcenates mei meis præconiis

Superiores, meliores!

VOBIS

VOBIS, quicquid hic est
aut Industriæ aut Eruditionis
aut Fidei aut Experientiæ,
Sacrum esto!

VOBIS, dum portum attigit meorum navis
studiorum,
eruditæ navigationis rationes hic, tanquam
merces, exponuntur:

Vestræ Reip. commodis meti, quicquid hic dili-
gentiæ satum fuerat, optamus.

Non hoc quidem aut mole aut precio dignum
VOBIS est anathema;

Sincerum tamen pia fide & recto cultu Nominis
vestri donarium hoc

Serenis recipi animis
benignis adspici oculis
æquis adseri manibus
forti protegi umbraculo

Optat, petit, sperat, confidit.

Ita Vos, digno *Patriæ* incremento
egregio *Vestris* ornamento
perpetuæ **V O B I S** gloriæ
certæ Civibus salutis
benigno mihi Patrocinio,

D E V S

evohat, illustret, firmet, consecret, conservet.

*Hæc conceptis rovens verbis
paginas hæc & se*

D. D. D.

Joh. Laurent. Leincker
Med. D.

PRÆFAMEN.

Oncinne *C. Plinius l. 8. epist. 20.* ita natura comparatum est, *ait*, vt proximorum incuriosi longinqua sectemur; seu quod omnium rerum cupido languescit, cum facilis occasio est, seu quod differimus, tanquam saepe visuri, quod videre datur, quoties velis cernere.

Ast vti verissimum hoc est, & non raro vitio vertendum, si aliunde haurias aquam, meliori in proprio fonte reperiunda; ita naturæ ministros medicos decet, & patria lustrare dona, & peregrina sectari, ex vtrisque Dei O. M. maiestatem venerari, & humano generi salutarem opem venari,

Consultum hinc omnino & necessarium, & domi esse curiosum, & aliunde asportata non negligere, sed examinare & seligere. Nondum exhausta est botanica in nostris oris, quin noua aliqua quærentibus obuiant. Sufficiat in exempli vicem vel vnicam *plantaginem gramineam flore sulphureo* nominare, plurimis, si non omnibus quasi, inuisam, & copiose tamen & sponte luxuriantem.

Longe maxime vero adaucta est supellex botanica & medica post, quam per celeberrimorum virorum curas institutaque commercia, exoticorum additione, & vtilium & iucundorum, admirandorum singulorum, quotidie apud nos increscit catalogorum moles.

Instar omnium iam sit IPECACUANHA Americana, cuius radix decantatissima adeo illexit Europæorum animos, ut asportari cœperit magis, & in vsum vocari, imo caput erigere & aliis contra applausum mereri.

Hanc itaque dum Speciminis Inauguralis loco delibandam sumsimus intimius, diuinum imploramus numen, ut id eueniat feliciter!

CAPVT I.

Ipecacuanhæ historia & species.

Talia, ita etiam medicamenta non omnia vnã eandemque experiuntur fortunam. Alia præ inuidia cum suo moriuntur auctore, alia noxia futura mature in prima suffocantur herba, qualis erat planta hæmagoga a *Galeno* memorata. Non parum vero vbiuis refert, quem Auctorem habeant, imo & quem patronum, vel præconem.

Valet id tum in aliis, ut in anatomicis ipsis, vbi de inuentionis gloria sæpe certamen est non leue, & tamen hoc non obstante non emicat illa gloria longius, sed transitoria est, non ferens semper ætatem. Factum id fuit circa chirurgiam infusoriam, aliaque. Habent se ista sæpe instar astrorum, & in cœlo conspicuorum phaenomenorum: quædam in principio admiramur vel nouitatis specie, hinc quando fatiscunt vel expirant, oblivioni traduntur, non comparentia amplius.

Seorsim cum versemur circa noua simplicia, maxime ex nouo orbe allata, vel alioqui incognita, quædam a medicis solidioribus in forum producuntur, plurima a mercatoribus. Non omnia idem experiuntur fatum. Nouitate abblandiuntur, raritatis iure amantur, sæpius vero, quam quod visum oblectent, nihil commodi nobis præstant, & illorum possessio vix alia felicitate beat possessores suos, nisi sola hac laude, qua possidere rem illam dicuntur. Alia vero utilitatis quoque inexhaustæ laudem amœno nouitatis suæ titulo iunctam habent, qua maxime sese commendant, vnde medicorum in specie, si non & aliorum, industria curiose conquiruntur, interque arcana eorum religiose custodiuntur.

Cum ergo ab utili æstimanda hæc talia veniant vni- ce, arduum est & rarum contingens quasi, vt in classi- cum vsum cedant, vt officinalium ordini honorifico & salutari associantur. Imo, vt alias quoque in capessen- dis honoribus mora opus est, ita ex alio loculo ipsa cir- culatio sanguinis, olim & in nomine & in re notissima, cum velut ex orco reuocata esset ab *Harueo*, plurimos offendit aduersarios, prius, quam in scholis medicis reci- peretur. Nec prius id factum fuit, quam *Waleus*, *Bartho- linus*, *Rolfincius*, *Conringius* suis votis fastigium ipsi præci- puum foenerarentur.

Gialapæ radix ante centum hosce annos iam inno- tuerat, a *Fonsæca* Lusitano cum laude & viribus memora- ta *tom. I. consult. 11. p. 97.* nobilitata vero demum pluribus annis post, Rolfincianis præcipue experimentis, interque præcipua merita est reponi purgantia.

Lapis porci spinosi dicti, ab eodem *Fonsæca* iam con-

tra colicum dolorem commendatus in infuso, *Tom. II. conf. 82. p. 472.* nostra demum ætate nouum splendorem per experimenta recentiora indeptus est. Fatendum tamen hoc quoque, quod non cuiusuis sit experimenta facere, ob raritatem, ob pretium, ob alia, vt hæc & similia inter desiderata potius medica reponi mereantur sæpe, quam inter experimenta, & reliqua pharmaceutica præsidia. Idem obrigit quoque Ipecacuanhæ suo loco.

Primum & præcipuum nomen est IPECACUANHA, id enim merito sequimur, quamuis Ipecacoanham vocet *Marcgrauius*, alii hypecacuannam, Ipecuanham, & aliis similibus alii passim, sine & cum aspiratione.

Barbarum id quidem est nobis, sed si quæ lingua naturalis, quam vocant, detur, aut potius ex viribus de nominis ratione augurandum fuerit, videtur sonare idem, quasi dicas, sistens alui fluxus. Sin ad Græcanicam quandam analogiam respicere velimus, maxime illi quadrat *ὑπὲρ*, *hypecoum Dioscoridis*, & veterum aliorum, idque tanto magis huic nostræ assignari posset, quanto obscurius illud est, & hodie minus vel cognitum apud nos, vel in vsu.

Ad hunc sensum hypecoum hoc, idem audiens ac obsequium, obediens, notauerit medicamentum expertum, cui fidere possis in demandata sibi prouincia. Vtut enim non absolute dici possit remedio, verbis *Helmontii*: Vade tu ad talem venam, & ad istum locum; nihilominus tamen actiones specificorum sunt determinatæ, sub directorio Archei, & certo sensu id verum est omnino. Sic cantharidum acrimonia volatilis ad vesicam terminatur, purgantium vis ad intestina, opii virtus ad cerebri poros resultat.

Primus, quod sciamus, & plantæ huius nomen, & ipsius iconem vsunque & dosin publice edidit *Guilielmus Piso*, & quidem gemino libro. Prior est *Historia Naturalis Brasiliae, Amstelodam. 1648. eiusque lib. 4. de facultat. simplic. cap. 65. p. 101.* quod integrum iisdem verbis transtulit & repetiit latius Altero *de India vtriusque re naturali & medical. 4. c. 53. p. 231.* & alibi passim eius meminit, vel hoc nomine famam immortalem meritus.

Longum foret illa huc singula transcribere, quæ suis loculis delibabimus; non possumus tamen non locum vnum, saltim primum, eumque instar omnium, ubi illum non quæras locatum, ex *l. c. lib. 2. p. 20.* excerptare: Cum res medica, *inquit*, fere hic (in Brasilia) absoluat meris vegetabilibus, quorum copia facile inopiam mineralium compensat, vomitoria plurima in vsu sunt. Sed ceteris facile palmam præripiunt celebres illæ radices Ipecacuanhæ. Ad has primum refugium capiunt omnes pariter incolæ, utpote tutissimas ad extirbandum, siue assumptum venenum, siue cacochymicam saburram, circa præcordia hærentem. Præ ceteris autem reuulsionis gratia exhibentur, contra fluxus ventris, nimium in Indiis familiares. Pluribus encomiis hanc eximiam panaceam extollerem; sed vereor, ne Satyricus quispiam id de mea Ipecacuanha, quod tempore Catonis de brassica nimium laudata dixit: Brassica dia Catonis. Hactenus ille.

Secutus eundem fuit coætaneus *Georg. Marcgravius Hist. Plantar. libr. 1. c. 9. p. 17.* laudandus itidem in sequentibus. Hinc vero per plures annos veluti latuit incognita. Sicuti vero virtus semel emicans latere nescit; ita per

vicinos Lusitanos, per curiosos Belgas, & si non medicos, tamen alios quoque rerum gnaros, in lucem missa est de-
nuo, quandoquidem circa annum M DC LXXXIV. circiter
a seplasiariis horum curam gerentibus, & curiositati alio-
rum satisfactoris, speciatim vni alterique medicorum mit-
tebatur, cum adiuncta schedula huius commatis:

Radix auri vil bequenli ist eine rare Wurzel/so aus
noua Spania per Cadix und Sicilien gebracht wird / und
allda in grossen æstim: wird für unterschiedliche
Kranckheiten gebraucht / insonderheit ein excellent und
approbirtes Mittel für die rothe Ruhr / oder dysente-
riam; wird gemeiniglich gebraucht des Morgens/ und
ist deren Würckung daß es macht vomiren und treibet
den Urin. Für eine starcke Persohn pulverisiret eine
drachma, so aber der Patient schwacher Natur / ei-
ne halbe drachma; Kindern nach advenant weniger;
und ist der Gebrauch in Spanien folgender:

Rx. rad. auri vil bequenli pulu. ʒj.

gran. mastich. pulu. ʒj.

∇. portulac. ʒiij.

M. F. potus pro dysenteria.

Huius proinde D. Præses in Dissertatione quadam de Dy-
senteria Anno M DC LXXXVII. habita, paucis his men-
tionem fecit, reseruatim, quæ vltius dicenda fuerunt,
in præsens. Cum enim ad experimenta capienda suffi-
cienti quantitate, (verba sunt Dissertationis istius,) tunc
temporis nondum suppeteret, neque occasio ipsa quot-
annis se offerat dysenteriam curandi, illius saltem tunc
meminisse suffecit.

Ceterum, quod ad nomen hoc, quo in MSto illo
signi

significabatur, attinet, eodem sine dubio iure radix *auri* vocata est, quo Gallis adhuc hodie *mine d'or* audit, eo quod præcipue super auri mineras, non tamen nisi diffusissima raritate dispersa, crescere deprehendatur, (ita olim putabatur,) vt vix duodecim eiusdem per anni totius spatium conquirendis libris sufficiat collectioni maxima sedulitate intentus; vel potius ob virtutes auro contra æstimandas.

Quid vero voces *vil bequenti* sibi velint, explicare arduum fuit primitus; nunc vero facilius longe ex legibus criticis, post, quam hæctenus innotuit, Lusitanis illam audire *Bequiuli*. Cum enim id scriptum non esset æque a medico, vel descriptum potius, vix dubitandum videtur, legendum fuisse, & sic emendandum: radix *auri*, vel *bequiuli*, siquidem particula *vel* facile ob literarum minus gnari scriptoris incuriam in *vil* transmutari potuit, vt pro ignoto similiter, *bequiuli*, exprimi & scribi *bequenti*. Ut adeo lectio hæc genuina haberi possit iam & restituta.

Memorandum hic restat aliud adhuc nomen, sub quo Hispanis venit hæc radix, *Cipo* vel *Sipo de Cameras*, quo talis innuitur radix, quæ fluxum coërcet, prout ex scito cuiusdam linguarum peritissimi id comperimus. Ita vero scribit ille: Le mot espagnol *Sipo* veut dire les entræes, que l'on met aux prisonniers, ou *speciem vinculi*, & *Cameras* déuoyement ou *fluxum*, de sorte, que si c'est vne herbe, vne racine, ou vne plante, il faut necessairement, qu'elle ait vne qualité astringente. Hæctenus ille, cuius sane explicatio egregie huc quadrat.

Neque abludit ab hoc, sed confirmat potius, si putemus vocem hanc Hispanicam *sipo* idem notare ac in Italica *siepa* vel *siepe*, quæ sepem Latinis denotat, Germanice

einen Zaun/ Gebänge/ qua via elabendi præcluditur. Possumus enim inde manifesto metaphoram colligere, vt denotetur hoc ipso remora quæcunque, & hoc loco alui fluxus.

Ab illo tempore siluere iterum eius encomia, donec in Gallia increbescerent egregia occasione, quando ibidem a mercatore Gallo, *Grenier* dicto, ex Hispania Lute-tias Parisiorum centum & quinquaginta libræ radicum harum allatæ fuerunt, diuisa cum medico *Hadriano Heluetio* commendandi & adhibendi illam gloria, inter quos postmodum dissidium intercessit de lucro inde hausto. De hoc legi meretur summi viri *Gudefridi Guilielmi Leibnitii Relatio ad inclytam Societatem Leopoldinam Naturæ curiosorum de nouo antidysenterico Americano*, magnis successibus comprobato, editioni secundæ Martini Listeri sex exercit. medicinal. appensa, M DC XCVI.

Inde vero vbertim de eadem scripsit *Pometus, Histoire de Drogues part. 1. l. 2. c. 1. p. 45. & in appendice.* Seorsim vero quoque Nobiliss. *D. Valentini* tum in peculiari erudita dissertatione, tum in *Museo Museorum lib. 11. sect. 2. cap. 1. pag. 147.* de ea optime egit. Quin & ad genus plantarum certum relata, & apud *Raium Historia Plantar. Tom. I. l. 13. c. 17. p. 669. & Tom. III. l. 12. p. 350.* illustrata est. Nihil ergo iam restat, quam vt communi senatus consulto officinalibus aliis plantis iungatur, vti id primus, quantum constat, fecit *Ludovic. Penicher*, Pharmacopœorum Parisiensium præfectus, in *Collectan. pharmaceuticis* 1695. editis, vbi *class. I. p. 9.* in materia medica Ipecacuanha radix memoratur.

Patriam quod attinet, quotquot de illa primitus scripsere,

psere, eandem ipsi assignant Brasiliam, florentissimam Americae septentrionalis regionem, terram diuitiarum pariter ac omnis generis plantarum, tam medicamentosa qualitate salutarium, quam formae solum elegantia & raritate aestimandarum, fertilissimam. Vnicum exempli loco sit, in mechanicorum operariorum commoda vtilissimum, pro tingendis eleganti rubedine rebus, lignum Brasiliense, officinis quoque nostris familiare. Illic ad fluuium (si *Pometi* effato credamus,) Rio de Genecyro Hispanis dictum primario nasci visitur, licet specialis ille locus non absolute Ipecacuanhae proprius praedicari possit, cum differentes inter se species diuersum quoque natale solum sibi vendicent. Brasilia interim seorsim patria est, quae praclarum hunc benigne nobis largitur thesaurum, siquidem Belgarum cura & Lusitanorum, qui commerciorum iure radicem possident, facile ad lares nostros potest pertingere.

Vtut vero primi inuentores fuerint Brasilienses, non improbabile tamen est, eandem & aliis in prouinciis Americanis crescere, vti sane *Grenier* ex Peruuia afferri scribit. Idem de noua Hispania & forte aliis licet asserere quoque.

Prius, quam hinc progrediamur, & illud notabile est, velut remouenda a notione genuina aequiuocatione, Ipecacuanham aliam esse improprie, aliam proprie dictam. Enimuero, teste *Pisone lib. 4. Hist. nat. & med. c. 53 p. 232.* Caa-apiae quoque radix, eiusdem fere cum Ipecacuanha praestantiae & efficaciae, Ipecacuanha abusiue a quibusdam appellatur. Cuius vicem licet in vomitu ciendo, & alui profluuio compescendo, egregie suppleat; attamen cum nobis sit incognita adhuc, καὶ ἀγνοῦν, satis fuerit

fuerit illam meminisse, & remouere tantisper, seu vt differentem iudicare, adeoque ab eadem Ipecacuanham distinguere, vt meretur.

Cumque in omni quasi materiae medicae selectu id requiratur, addendum & illud est, ad omne dubium & falsationem (succedanea, quid pro quo vocant, etiam a priori,) tollendam, a seplasiariis aliquando Ipecacuanham desiderantibus fuisse eius loco missam & substitutam, sub praetenso genuino nomine, falsam rem, serpentariam Virginianam, quam asarum Virginianum vocat *Pharmacopœia Londinensis*. Hæc vero cum toto cœlo differat, ceteroqui & suo loco medicamentum laude dignissimum, omnino nullatenus cum Ipecacuanha est confundenda, sed suo loco relinquenda.

Quandoquidem ergo de Ipecacuanha vera & proprie dicta vnice sit sermo, remotis reliquis, de huius speciebus & differentiis agendum venit porro, tanquam ordine genuino & naturali.

Primitus, auctore *Pisone*, duæ tantum species fuere nominatæ, distinctione a radice eiusque colore petita, *fusca*, ipsi secundo loco, & *alba* primo proposita, vtraque Brasiliæ Americanæ debita. Jure vero merito tertia addita est a *Pometo*, eaque primo loco, vtrisque dictis suo modo anteponenda, quas hinc eodem ordine recensere nobis integrum & concessum erit, non sine ratione congrua.

Enimuero de prima, si illius verbis vti licet (*Pisoni* ipsi indicta,) ita infit in appendice, tanquam posterioribus cogitationibus, verso Gallico idiomate in Latinum: Tres species Ipecacuanhæ asportantur ex America: *grisca,*

seca, seu cinerea, *subnigricans*, & *alba*. Grisea venit ex Peru, & nos illam accipimus e Gadi. Hispani appellant Bexugillo, quod Galli pronunciant Becouguille.

Sed uti Pometus lucem foenerat descriptioni Pisonis, ipseque suis præmissis: ita & ipsi commentarii vice quædam addi merentur, partim ex rei ipsius scrutinio, partim aliorum accessione. Occasionem huic præbet laudatum nomen radicis, seu herbæ in genere. Sane dum beguquella, specacuanha, cagosanga, beculo, beloculo, & fabuloso nomine, iam tacto, mine d'or ab ipsomet audire refertur, certi argumenti hoc præbet locum: Quæcunque plantæ pluribus gaudent nominibus, plures obtinere amatores, curiosos, illas in usum trahentes, vel minimum tractantes; ut celebritas vel inde emicet & pluralitas ipsa, seu diuersitas locorum, ubi vel crescit, vel exportatur aliorum, vel vocatur in usum.

Commode huc quadrat nomen Bexugillo. Nisi enim nos omnia fallunt, vel idem est hoc ipsum, vel diminutivum a Bexugo dictum. Ubicumque vero & nominis, & rei, & loci, concurrat conformitas, quis dubitet de identitate, seu vnam eandemque esse hoc loco radicem purgantem, seu *ἀνω*, seu *κάτω*;

Audiatur *Carolus Clusius*, qui in *Nicol. Monardis simplic. medic. Hist. cap. 51.* quod est de mechoacanna p. m. 340. cum mentionem fecisset radicem Quimbayæ purgantium, subdit: Illis forsitan similes erunt, quas ad me Diepa mittebat doctissimus vir Godofredus le Brun, medicus Regius, *Bexugo del Peru* appellatione, quarum drachmam sumtam, purgandi vim habere scribebat; præferrique mechoacan & nucibus Indicis purgatiuis. Erant vero illa,

farmenta verius, quam radices, longa, æqualis fere vbiq̃ue crassitudinis, digitalis videlicet, nonnulla etiam minora, lenta & funiculorum siue atragenæ sarmentorum instar nonnihil contorta, cortice cineritio obducta, valde nervosa interne, lenti gustus initio, deinde nonnihil acris & salivam cientis, denique guttur & fauces vrentis, breuiter ad atragenæ sarmenta proxime accedentia, vt quodammodo mihi persuadeam, atragenes fuisse sarmenta illis in locis nascentis.

Hæc si vera sunt, vti sane videntur verissima, minimum iam ante centum & triginta annos etiam in Europam peruenit Ipecacuanhæ huius notitia, quæ denuo seu postliminio erexit caput, & a Gallo, *Pometo* inquam, rerum harum peritissimo descripta est.

Speciatim ergo prima sit hæc Bexugilla, *Ipecacuanba Peruuiana grisea Pometi*, vt sic honori descriptoris huius cedat, & complete ac distinctius sic statim concipi queat, grisea illa, quæ cum bexugo Clusii, si rem penitus æstimemus, quamplurima habet communia. Huius radices, verbis *eiusdem*, paulo maiores crassitiem habent, trium circiter linearum (murariorum.) Sunt illæ contortæ, corrugatæ per annulos, griseæ, traiectæ in longitudine chorda, vel neruo pallidiori. Et chorda hæc inducta est cortice, crassitie vnus lineæ, fragili, quando sicca est, amara, resinosa, in quo virtus potior reperitur. Radices ordinarie venales sunt crassitie lineæ vnus & semis, ad duas vsque, & sunt omnino optimæ.

Altera est *Ipecacuanba Brasiliensis fusca Pisonis*, cuius iconem idem, vt & *Marcgravius*, *Pometus*, & sine dubio etiam *Petiucrius*, cuius summaria *Tomo III. Hist. Plantarum*

Raius recenset, exhibent. Quoad herbam (verbis *Pisonis & Marcgrauii*,) est longitudinis semicubitalis, trinis vel quinis (sex, septem, octo,) foliis ornata. Gaudet locis opacis, & tantum in densioribus reperitur nemoribus. Flores albi pentapetali. In summitate caulis baccas producit nigras, vel brunnas, sed paucas, cum duobus granis duris flavescentibus. Radice, quæ potissimum in censum venit, est tenui, tortuosa, nodosa, fusci coloris, saporis ingrati, amari, calidi & acris. Masticata enim ingratum paulo linguæ offert saporem, subamarum, terrestrique stypticitate nauseosa mox deprehenditur, quem characterem acredine quadam falsa papillis impressa sigillat. Insignis tandem & mere ligneus per radicis longitudinem in medio excurrit neruus, qui facili negotio separatur a corticis, in recessu subresinosi, substantia rugosa, multisque hinc circumcirca inscriptis annulis sulcata.

His notis electionis facile vtraque patere potest, & absolute alterutra solum, & comparate, si geminæ radices, grisea & fusca, oculis simul offerantur. Ita enim, præter signa communia, & propria distinctiua applicari possunt. Prima est grossior, grisea, incurua; altera subnigricans, vtraque nuda magis in rugositate sua superficiali, citra filamenta tenuia, separata.

Reperitur & bifurcata, inprimis grisea, quæ ipsa etiam respectiue est magis paulo æqualis, rugosa magis fusca altera. Mutata tamen paululum facie illam apparere credibile est, si quis recentem illam conspicere & degustare posset, de qua *Marcgravius* loqui videtur, vbi corticem radicis ruffam esse dicit instar tormentillæ, radicem vero interius albam, & in medio medullam habere,

re, a qua reliqua substantia viridis detrahi possit, medullaque remoueri. Imo etiam, more ari & aliarum, sine dubio recentis sapor & amaricans & acris magis fuerit, qui apud nos in siccata est remissiori gradu.

Tertia est *Ipecacuanha alba*, de qua si Brasiliensem intelligamus, cum nondum nobis visa & explorata sit, ut ceteræ, non ita confidenter asserere prædicata & affectiones concessum est. Illam vero *Marcgravius* plane subicit, *Piso* non nisi leuius tangit, quod sit radix crassa, filosa, albicans, Lusitanis *Ipecacuanha blanca* dicta, la blanche Gallis. Similis fertur omnino been albo, aut radici dictamni albi, ceteroqui non amara, nec annulis nodisque rugosa, ut species duæ reliquæ.

CAPVT II.

De caractere Ipecacuanhæ, & speciatim Germanicæ.

 Vm iam, ad ductum historiæ & naturæ rei, species Ipecacuanhæ, in quantum innotuit, recensuerimus, proximum iam est, ut genus disquiramus, sub quo in ordine botanico contineri possit, ipsamque lustremus plantam secundum characterem suum, crescendi modum, aliaque huc spectantia.

Difficile hoc videtur prima fronte, imo arduum & impossibile, citra ocularem inspectionem curatiorem, imo & quod plures hodie innotuerint plantæ, quam ut cognitis generibus, a veteribus etiam iam dudum agnitis, sub

ordi

ordinari ament. Attamen ardua scrutinio huic, in gloriam maiestatis diuinæ instituto, nulla est via, vnde id quoque audebimus pro virili.

Rectius præ aliis, intuitu baccarum in herba reperiendarum, ad classem herbarum bacciferarum Ipecacuanham collocat *Raius*, qui hinc *herbam paris polycoccam* illam appellat. Ast ne sic quidem videtur satisfieri per omnia plus ultra tendenti animo inquirenti. Enimuero & diuerso foliorum positu & florum seminumque figuris differentibus, (quæ tamen coniuncta characterem, qui genus monstrat, constituunt,) a nominata iam herba paris, vel solano quadrifolio baccifero C. B. aliquid recedit. Huius enim folia quaternæquabili circulo caulem suum sub flore solitario tetrapetalo amplectuntur, inque baccis, ceu feminalibus capsulis semina plura triangularia deprehenduntur, notante id curiosissimo *Volcamero in Flora Norib.* aliisque. Ipecacuanha vero (de fusca illa ceu comunissima, omnibusque certissime nota, iam sermo est præcipue, hanc enim pro norma, ad quam reliquarum quoque Ipecacuanhæ specierum differentias específicas diiudicemus, eligere necesse habemus,) lenticularis figuræ semina, secundum *Pisonem*, solum bina promit, flosculos plures ordine & numero indefinitos, vt & folia indiscriminatim hinc inde petiolis suis propriis innixa, quorum ordinem & figuræ similitudinem ad parietariæ folia accedere *Pometus* affirmat, de quo mox.

Nec maiori etiam iure ad *pyrethri*, quod ex umbelliferorum familia est, vel *nasturtii*, quod secundum *Raium* ad plantas tetrapetalas filiculosas pertinet, classem referri posse Ipecacuanha videtur. Et horum enim exoticorum

genus forsitan esse nasturtium visum fuit in principio etiam curatioribus naturæ ruspatoribus, prius, quam de eo constaret penitius. Videri meretur de hoc eruditissimus *D. Eman. König in Epb. N. C. Decur. II. Ann. X. obs. CXV. p. 211.*

Faciunt huc tum saporis quædam acrimonia diu persistans, vnde quamuis assumpta aliquot sedes moueat instar rhabbari, huic tamen similis non est, cum intus albicet & exterius strias habeat velut radix bistortæ; tum conclusio facta a posteriori, quia olim iam semen nasturtii remediis contra dysenteriam admistum fuit; imo etiamnum semen sophiæ Chirurgorum vulgo eo nomine non parum æstimatur. Sed nullo modo id vitio verti debet viris doctissimis in re dubia, quin laudandum potius est, & optandum, vt quilibet vel minimum adferat liberrimo voto, ad eruendam veritatem: ita enim vel κατ' ἀρσιν vterius licet progredi. Ceteroqui facile hodie claret, ad hoc genus Ipecacuanham minus quadrare, licet & flores nasturtii floribus sint quodammodo similes.

Ad *clematides* seu sarmentarias referre visi sunt, qui primitus sub Bexugo nomine illam comprehenderunt, quæ *C. Baubino clematis Peruuiana* hinc audit, sed descripta sine examine. Vt ut vero clematidi similis scribatur, sarmenta æmulans, & instar illorum nonnihil contorta, ipsaque clematis *Dioscoridi* quoad semen scribatur ἀγειν κατὰ φλέγμα καὶ χολήν, purgare per aluum pituitam & bilem, reliqua tamen non respondent. Ipecacuanhæ radix sarmentosa est & geniculata, hinc inde viticulas spargens, sed in radice, quæ contorta & flexuosa est, & sic simile non est idem, vnde nec reliqua applicari queunt. Adeoque hoc genus minus quadrat, nec legitimum esse vel assignari potest;

& ad

& ad sarmentosa hæc sine dubio etiam ideo relatæ fuere, quod sint, & fusca & grisea ex parte, repentes, ex parte eleuatæ altitudine dimidii pedis, vt describit *Pometus*.

Si ex foliis velimus characterem hinc dare, eximie approximantia ab eodem assignantur *parietaria*, vt albæ *pulegio* non admodum dissimilia a *Pisone* asseruntur; sed & hæc est insufficiens ratio. Notum iam satis est ex *Anazarbeo*, quantum abludant similitudines ab accurata dignotione, & remotius saltim, qualiscunque conuenientia fuerit assignata, certi sumus vel diuinando, vel conferendo. Pollet *parietaria* flore stamineo, non item *Ipecacuanha*, ne alia addamus, vnde frustra fuerit de eo cogitare.

Videri posset *Caa-apia* hujus locum sustinere, cuius *Piso* mentionem latius facit; verum enim uero non agnoscit idem ipse *Auctor* pro *Ipecacuanha* *Caa-apiam*, quam apertis & expressis verbis ab illa distinguit, tum in titulo, tum in textu, & seorsim iconem exhibet. Adde diuersum omnino, quoad flores & quoad radicem, imo & folia & reliqua, assignari eidem genus; *Ipecacuanham* albam vere talem vocans, seu describens, asserit *Caa-apiam* non nisi abusive quasi a quibusdam ita appellari.

Neque vero vel *pulegii* vel *acetosa* rotundifoliæ memorata similitudo quid certi inferunt, cum nulla figura eiusdem expressa legatur, fatente *Pometo*; adeoque reuera hæctenus alto silentio inuoluta fuit.

Liceat nobis ex re philosophari, vbi ex auctoribus non licet, & singulis sic forte lucem fœnerari eximiam, si sequamur naturam, si debitas regulas & receptam assignandi certa genera methodum debitam.

Liceat porro illud proximum & genuinum genus, sub

quo militat Ipecacuanha, assignare, quod quoad potiora & pleraque, si non omnia, momenta symbolismi & convenientiæ obtinet, folia puta, flores, radices, ipsumque semen, seu fructum. Hoc itaque dato & concessio, nullum aptius, rectiusque & magis genuinum putauerimus inueniri posse, quam in genere bacciferarum, in specie dentariarum.

Et sic iam ad tertiam speciem vna regredimur, Ipecacuanham albam, seu Brasiliensem illam, nondum vllibi, quod sciamus, depictam, seu Germanicam.

Vno verbo asfigare non dubitamus, Ipecacuanham referri ad *dentarias* debere, tanquam ad genus symbolicum, conforme, genuinum & appropriatum, quo cum si non ut ouum ouo, tamen aliis omnibus contra, conuenit eadem. Id vero ad sensum patebit, si reuocemus in memoriam & fidem huius rei, ipsa subsumenda symbolismi membra.

A radice, tanquam potiori, exorsis, nam hæc vna sola est exoptata & officinalis iam statuenda suo merito, & auctoritas seu consensus, & sensus ipse idem testatur. Ipecacuanhæ fuscae, seu subnigricantis, *noirâtre*, radix, verbis *Pometi*, est *plus ridée & comme dentée*, magis rugosa, nodosa & velut dentata. Dentariæ ab ipsamet hac figura quasi mechanica nomen obtinere.

Radix ergo vtriusque si non ad tuberosas strictius sumtas, tamen tuberoso-fibrosas referri meretur. Siquidem tubera notant inæqualitatem, eminentias, monticulos quosdam, adeoque videntur ultra rotundas, vel quasi, (neque enim omnia tubera sunt rotunda,) & bulbosis affines, de quibus integrum scripsit librum P. Laurembergius, etiam tuber-

tuberculosa statuenda, loquendo saltim conuenienter naturae, & quidem in longitudine tales.

Variant utrobique *folia* numero, figura vero non adeo dissident. *Folia* Ipecacuanhae licet, si iconibus credimus, minus videantur in lateribus crenata, non tamen adeo abscedunt, quin etiam in illis manifesta quaedam similitudo spectanda sit, seu numerum reputes, quinque enim, septem, nouem folia occurrunt, ad latus etiam caulibus nouis se exferentibus.

Nec flores, primarium gratissimumque plantarum decus, abluunt, siquidem, verbis *Morisonii*, ex medio radicis emergit caulis sustinens quaternos, quinos, flores tetrapetalos, leucii aut hesperidis florum æmulos. Et hæc quasi clavis est, quare apud *Pometum* icon Ipecacuanhae exhibet flores tetrapetalos, *Pisonis* & *Marcgrauii* pentapetalos, utrumque enim occurrere nil impedit.

Instar omnium sunt *bacca*, quæ iuncta radice omne absoluunt punctum in definiendo genere hoc & caractere. Si enim velut *fructus* hos spectemus, Ipecacuanha completo florescendi tempore in baccas brunnas, siue saturate laccæ coloris, vel, secundum *Pisonem*, prope nigras, cerasi syluestris magnitudine desinit. His deinde maturitatem adeptis ex fuscedine sua suauiter rubentibus, & ruptis pulpa iungitur succulenta cum duobus suis ad luteum vergentibus feminis granulis.

Hinc accurate admodum Ipecacuanhae respondet in primis *Dentaria baccifera Clusii*, heptaphyllos sobolifera *Morisonio*, baccifera heptaphyllos *C.B.* coralloides *Cordo dicta*. Præter semen enim ad singulorum fere foliorum, quæ caulem ambiunt, alas & exortum, tubercula quaedam adnascun-

tur bulbulis lilii cruenti illius, quod martagon bulbiferum vulgo appellatur, haud absimilia, ac velut e squamis compacta, initio viridia, deinde rubra, ingrati admodum gustus, quæ facillime decutiuntur & præmature sponte decidunt, terraque sepulta nouellas plantas gignunt, quæ Clusii verba & Morison sua facit *Plant. Histor. Vniuers.* p. 2. S. 3. c. 10. quo filiquosæ tetrapetalæ bicapsulares tractantur, p. 255. Florere solet Aprili, bulbuli nigricantes Maio conspici solent, alarum cauis inter folia & caulem inhærentes.

Tacemus *semina* seorsim, quorum, præter baccas illas laudatas, nulla apud scriptores Ipecacuanhæ fit mentio, apud *Clusium* vero & *Morisonum* dentariæ vberior legi potest descriptio, vnde conferre hæc minus adhuc perfecte omnia licet; nec opus est inde arcessere, ibidem legenda latius.

Restat vt de *viribus* symbolicis quoque quidquam addamus. Enimuero, quæ genere & caractere conueniunt, vt plurimum vel saltim admodum verosimiliter etiam in viribus sortita visuntur quandam paritatem. Quamuis vero nondum licuerit frequentiora experimenta hac cum Germanica quoque specie facere; satis tamen fuerit in præsentiarum:

(1.) Illam esse innoxiam, & neutiquam aconitis accensendam, vti quidem *Cordus*, *Cesalpinus* & *Lugdunenses* contendunt; (2.) Sapore etiam ex acri-amaricante conuenire cum Ipecacuanha; (3.) ipsis tamen primis auctoribus testibus longe benigniorem esse Ipecacuanham albam, adeoque & hanc nostram: ita quidem, vt & grauidis & infantibus tuto propinari queat. (4.) Data enim ad ʒss. semel iterumque non mouit quidem vomitum, vt *Brailiensis* illa, nec aluum æque laxauit, optime tamen in-

de

de habuere ægri, in posterum largiori dosi in vsum vocanda, ad experimenta salubria, vel saltim innoxia. In quodam ad gr. xii. datus puluillus altero die laxauit bis aluum, in aliis ad ℥i. datus minus idem operatus, ad ʒβ. ʒi. datum præbium supplebit forte in posterum pleniorẽ vsum
 ἐξοχήν.

Confirmat vero (5.) hunc vsum quoque relatio fida *Clusii*: Austriæ, inquit, vicinarum regionum incolæ *weiß Sanicel* / id est, Saniculam albam, rhizotomæ autem mulierculæ, quæ multas stirpes in Viennensi foro venales proponere solent, *Grimmwurß* / a facultatibus, quibus eam pollere putant, vocant, quod eius radicis decoctum pueris tormina patientibus propinatum vtile esse credant, vnde nomen ab illis plantæ inditum.

Quis vero nescit apud medicos, vel *Celso* teste, tormina notare κατ' ἐξοχήν dysenteriam, vnde & sorbus torminalis, & tormentilla (quam nomine Ipecacuanhæ quidam substituere non inutiliter quidem, sed diuerso operandi modo,) denominationem indepta sunt. Vnde ab vsum anti-dysenterico sine dubio dicta est, vel dici potest & hæc radix antidysenterica. Sed de his omnibus dabitur vltior occasio experimenta faciendi, tum laxandi benigne gratia, tum torminum sedandorum, eodem alioue modo.

Hinc vero merito suo hæc ipsa Ipecacuanha Germanica celebranda & commendanda practicis venit, minimum problematicæ. Non enim, auctoritate *Coi in præcept. c. 2. t. 24.* graueris etiam τῷ ἰδιωτέων ἰσοπέειν, ἢ ντὶ δοκέειν εὐμφέρον εἰς κατὰ τὴν ἰσχυρίαν, ab idiotis inquirere, si quid conferre visum fuerit ad curationis occasionem. Siquidem & illi, quod turpe dictu est, si non inquirunt, saltim aliis do-
 etio-

etioribus norunt aliquando rectius herbas. Nobis per dicta satis sit, hactenus prædicata de dentaria baccifera, εἰς ταῦτα συναυλιθῆναι, & in eadem consonantem conuenire.

Hæc vero & apud nos, & alibi, in syluis montanis prouenit, & in hortos & vasa fictilia se patitur transferri, vti vere hoc iam se quinque foliis initialibus, hinc septem, conspicuam dedit, penitus quoque porro lustranda & obseruanda.

Tacemus, quod ex D. *Sherard* refert *Raius l. c. Tom. III. Hist. Plant. l. 12. p. 350.* Quartam etiam ipsi concessam fuisse speciem Ipecacoanhæ a Clariss. *Tournefortio*, e Portugallia delatam, quæ coloris est flavescentis, non geniculata, quæ species vomitum non mouet, sed per sedem solummodo purgat. De incognitis enim & occultis nec in medicis scholis datur iudicium, nisi dicamus in genere, similibus eandem esse rationem, & in his quoque simile etiam non raro esse in viribus dissimile.

CAPVT III.

De Ipecacuanhæ qualitatibus & viribus.

Quando temperiem mixtorum, & hoc loco Ipecacu-
anhæ, examinandam aggredimur, duo sine dubio
sunt attendenda ac intelligenda, primo ipsa stru-
ctura, mechanica, particulæ, seu principia mixti, ex qui-
bus certa proportione inter se commensuratis constet;
deinde ipsa qualitas inde resultans, respectu corporis hu-
mani, cuius vsui impendendum fuerit medicamentum,
tanquam alterans vtile. Quod

Quod si hinc media cognoscendi impendamus & applicemus, potissimo argumento desumpto ex sapore acrimaro-terreo; non difficulter a priori quoque elucet, esse radicem hanc mirabilem calidam & siccam, idque secundo gradu, mansione prima. Vix dubitandum est, recentem radicem, more aliarum similium, esse magis acrem, quod & auctores notati scribunt; si tamen qualem inueniamus, talem iudicemus, non aliter possumus definire effatum.

Confirmant idem hoc disponentes particulæ salino-sulphuræ acido volatili, in subdominio licet, combinatæ, vnde color in essentia visendus, lenis resinofitas, odor vero nullus quasi offertur sensibus, cum terreis reliquis, ipsisque aqueis concretis.

In *qualitatibus secundis* ob tenuitatem actiuarum particularum primario vis attenuandi, incidendi, aperiendi, resoluendi, resultat; adæquate vero & secundario roborandi, & tonica virtus; quæ omnia effectu sigillantur & confirmantur conformi.

In *tertiis* vis *χυτική*, *fusoria*, *diuretica*, & suo modo *diaphoretica* communis & remotior, speciatim vero ab effectu comprobata, imo a posteriori sic magis cognita, velut *specificæ* & *singularis καθαρτική*, *purgans* emicat, & *κατ' ἐξοχήν emetica*, seu *vomitória*, præcellit. Neque hæc ipsa contradictionem quandam inferunt, purgans esse & roborans, emeticum & diureticum vel diaphoreticum, si cogitemus diuerso respectu, diuerso præparandi & recipiendi modo & ratione, hæc contingere etiam in aliis. Quis negat in rhabarbaro, ob diuersitatem miscibilium particularum, idem visi, laxare id *κάτω*, & adstrictionem post se relinquere? Ne dicamus id, per accidens licet, edu-

Et a humiditate, fieri etiam ab aliis minus tonicis. Quis ignorat antimoniatis singula illa adscribi, licet eminentiori gradu?

Ast, cum propter quod vnumquodque est tale, illud magis sit tale, (liceat illum canonem alio paulo sensu huc referre,) cum emetica virtute vnice & potissimum, & hinc singulariter & seorsim *antidysenterica* excellat, de prædicetur & expetatur in vsum Ipecacuanha, merito de ratione agendi hac & viribus ipsis sese exerentibus seorsim agendum venit.

In omnibus emeticis esse aliquam *acrimoniam irritatiuam*, iam dudum agnouit Pergamenus, etiamsi non æque ori explicitam & manifestam, sed occultam sensibus & latentem quoque ab extra. Hæc sola vero non rem exhauserit, quam plurima enim acria, imo & maiori longe gradu talia, non sunt emetica.

Consultum hinc fuerit, hanc acrimoniam exponere porro *fermentatiuam*, quæ motum intestinum cieat & foeneretur humoribus, lymphæ & acido ventriculi, & cum primis ipsi hinc bili quoque consecutiue, coniunctæ cum stimulo archei motum exuscitante. Illam vero porro nominare ex sensu & experimentis chimico-mechanicis fas est *salino-sulphuream*, quæ & motum intestinum inferat humoribus laudatis, a quibus & resoluitur & actuat sic illud principium, vt motum localem fibris nerueis motricibus delicatis ventriculi cieat.

Addendum vero quoque, acrimoniam hanc salino-sulphuream fermentatiuam esse, respectu & relatione ad purgantia κατωρεμὰ, seu quæ per aluum euacuant, ὑπίλατα, *volatilem magis*, vt in his fixior deprehenditur, in mediis
media.

media. Siue iam hæc domestica sit volatilitas, & connata quasi, siue acquisita, a diuersitate lymphæ, acidi, bilis in corpore. Et hæc ratio est, quare & per se purgantia, non emetica, tamen non tam *κρίτω* per aluum, quam *ἀνω* per os superius operentur, & vice versa.

Quicquid horum sit, fatendum tamen est, aut materialis huius mechanicæ talem tantamque esse subtilitatem, vt etiam per analysin, per intellectus apicem, non minus ac per ignem ipsum, a priori id impellens, illa forma lateat, nec agnosci, vel erui possit, nisi valde admodum remote; aut principium potius internum ponendum, formam vocant, formam substantialem, vel ideam formalem, formamue idealem, vtcunque nominaueris, quæ dictis illis particulis specificè præest, eaque taliter combinata & proportionata, noscenda nihilominus & scrutanda, dirigit, vt sic agant, nisi quid obstiterit.

Illa vero volatilitas non vno sale volatili vrinoso absoluitur, quale quidem in asaro & quibusdam aliis videtur apparere, vbi aromaticum quid redolet, sed impurum tamen & in effectu nauseabundum; sed acido quoque, quale in vitriolo, imo & subtilius concretum in antimoniatis visitur & statuendum vel ponendum. Sane in Ipecacuanha tale quid vrinosum per *ἐγχείρησιν* chemicam non elicitur, vnde & acrimonia & effectus eiusdem longe minoribus seu punctis, seu atomis, metienda fuerit.

Hoc tamen singulare habet eadem, quod & delicatior longe sit, ac naturæ corporis minus aduersa, quam alia vlla in sapore æque ac effectu, & immersa intimius particulis terreis, vnde emergit quidem stimulus, sed benignior.

Sed tantum abest, ut robur toni infringat, ut potius idem confirmet fibris, & afferat.

Ratum itaque hoc est, Ipecacuanham esse emeticum (1.) *mite, blandum & benignum*, quod citra maiorem violentiam officium facit, ventriculo illatum, nec eidem, nec corpori reliquo struit insidias, vel exagitando fortius, vel mouendo, non promouendo, modo non excedatur dosi; mite in assumendo, mite in operando. Minimum nullum est vegetabile, quod cum hac contendere nouerit.

Est (2.) emeticum *classicum*, omni iure, omni merito, & experimentis quamplurimis comprobatum, aliis primo loco iungendum, adeoque communi consensu pro officinali, (ita vero vocant illam dignitatem consecuta,) habendum, proclamandum, reponendum & applicandum, seu in usum vocandum.

Est (3.) emeticum *cito, tuto & iucunde operans*, adeoque gratum & acceptum. Si vllibi, sane in vomitoriis illa requisita sunt cordi habenda, ut sint actiua quidem, ut sint iucunda, sed maxime omnium ut tuta, quibus fidere possis in operatione, & in effectu eiusdem. Gratum hinc merito, quod & infantibus porrigi potest, & alias delicatis, longe maxime vero usu salutari.

Est (4) emeticum *roborans*. Plurimum & in alterantibus, aperientibus præsertim, positum est roboris & dignitatis, si simul sint tonica, leni stypticitate se hinc vna commendantia, qualia sunt amara, martialia, aliaque etiam e purgantibus tacta. Id vero eximium pondus addit reliquis prædicatis, quod communem cum aliis possideat operandi efficaciam, singularem vero in roborando. Non atterit vires, non accersit tormina, vel lipothymias.

Est denique (5.) emeticum *præcipuum & polychrestum*. Efficitur hoc ex assertis antecedentibus, iudicatum ex generosis effectibus omnibusque & singulis aliis, ut si electio detur ex lenioribus, ipsisque mediis, medio vero tutissimus ibis, præcipuum, si non primarium locum sibi vendicet, idque citra ullam hyperbolen. Polychrestum est & communi titulo, qualem tuentur ex vniuersalibus vomitoria, in genere; quis enim hoc negauerit in morbis grauiissimis, rebellibus, variis aliis, tanquam indicata, colophonis vicem gerentia, generosa & heroica, satisfacienda indicationibus concinne erutis ab artifice morborum?

Est itaque emeticum laudatis notis conspicuum, sic tamen, ut ordinarie hinc per τὰ ἄνω operetur, extraordinarie vero, vel quasi, ob symbolismum euacuationis huius infimi ventris, etiam aliquando vel solum καίτω purget, vel simul per vtramque viam, quod cum aliis vomitoriis habet commune. Possidet vero & comitatas vires alias, de quibus itidem quædam sunt addenda.

Sic ob virtutem assignatam, qua celebratur, concessam illam, nemo facile negauerit minores eandem exercere posse dotes, quæ velut substant purgantibus χυτικαῖς. Non immerito hinc tribuuntur etiam vires *abstersivæ*, σμηκτικαὶ, *saponariæ*, *aperientes & resolventes*, extricantes lentum & viscidum ventriculi & intestinorum gluten, defecantes amurcam tartaream, hypochondriacam, referandi menses restitantes, & quæ aliæ ex hoc fonte fluunt. Ast omnes illæ sub generali ac præcipuo illo vomendi argumento comprehendi possunt, tanquam secundariæ, ut vtilis tamen apprime ac selectæ & expetendæ.

Quod vero concernit *bezoardicas* atque alexipharma-

cas vires, vix aliæ illæ videntur adhuc dum probari posse, quam eodem communi censu ac nomine, siue excutienda ocys venenosa assumta, vegetabilia vaporosa, viscida, spirituum turbatiua, animalia fermentatiua humorum ac succorum vitalium, & mineralia, ipsaque præcipue arsenicalia, partium solidarum hostica damna, suis e loculis huc referenda; siue alius malignitatum fomes & minera, bilis ac lymphæ, harumque cacochymia exturbanda fuerit.

His in genere præmissis consultum erit in specie quoque visere affectus, quibus curandis, certis ac genuinis experimentis, probati vsus fuit deprehensa, utilis, ac nobilitata. Instar omnium & primitus quasi Brasiliensium, vel Americanorum, latius vsu innotuit Europæis, tanquam singulare & specificum *antidysentericum*, a prima inuentione celebrata Ipecacuanha. Vnde operæ pretium fuerit confirmare id ipsum, non tantum auctoritate tot populorum, medicorum, & aliorum, qui per mutua commercia, huius etiam medicamenti accessione, adauxere medicam supellectilem; sed etiam ratione, & experientia, hisque positis tanquam directrice methodo medendi, seu legitimo vsu.

Non absolum est dysentericiæ curandæ impendere vomitoria. Sane obstare videtur, vt illud huc applicemus, quod tale additum tali reddat illud magis tale, & sic videri possint potius stimulo suo noxia, adeoque & Ipecacuanha minus pro arcano dysenterico habenda. Confirmari id potest præcepto *Coi l. de locis in hom. c. 45.* vbi, cum ageret de hypercatharsi, inter alia addit *τ. 3. Φάρμακον δὲ μὴτ' ἰνδιδμῶν, μὴτ' ἐμετήριον, medicamentum autem neque emacians,*

euacuans, neque vomitorium sumat. Quid vero est dysenteria, nisi hypecatharhis quædam spontanea?

Ast his aliisque non obstantibus est suus vomitoriis locus in dysenteria. Notanter hanc in rem idem *diuinus senex lib. 1. de morb. c. 6. t. 19. Διάρροια, inquit, ἐχομένω ἰχθυῆ ὁ ἔμετος γινόμενος ἀγαθόν. Diarrhœa forti correpto vomitus fians bonum.* Quid vero est dysenteria, nisi diarrhœa fortis? Quæ generi conueniunt, eadem & speciei. Natura imitanda est & in hoc commode, sed prudenter.

Sique longas diarrhœas vomitus ἀπὸ ταυτομάτης ἐπιγενόμενος, sponte superueniens *6. aphor. 15.* soluit, cur non graui eidem, a repletionem oriundæ, profuerit? Non tamen empirice in his procedendum est, sed iuxta genuinum curandi Palladium, medendi methodum.

Hinc in dysenteria seorsim, vt alias quoque, opus est distinctione. Quandocumque prægressi sunt errores diætæ, vt maxime in castris, & vbi præsumptio hæc præsto est, commode sæpe datur emeticum. In vsum hinc tracta fuere etiam alia communia, ipseque tartarus emeticus aliquando, non sine successu.

Quando ergo adest repletio, seu saburra cacochymica in primis viis hæret & coniuncta est, eaque ὀρεγασμώδης, adeo vt exitum affectet, etiam sursum, imo etiam non raro ab adstringentibus fiat anxietas & reiectio per vomitum, emeticis locus est, quale exemplum & *Dec. II. An. II. Eph. German. obs. 168.* notatum videri potest.

Quando item vires consentiunt, naturæ adest, vel saltim non prohibet atque abnuit, inclinatio, morbus est in principio, non solum concedi possunt emetica, sed

sed etiam sæpenumero indicantur. Leguntur quidem exempla quoque, vbi producto morbo data Ipecacuanha, profuit, respectiue vero magis conducit in principio.

Distinguenda sunt ipsa vomitoria inter se. Moderata & adstrictionem post se relinquentia, aliis sine dubio in dysenteria præferenda. Neque enim asarina, vel vitriolata acriora, æque locum habent, vel ipsa antimoniata promiscue, quibus omnino cautius ibi est vtendum. Adeoque reliquis omnibus in talibus casibus præferenda est radix Ipecacuanhæ, assignatis suis titulis examussim satisfaciens.

Inde enim saburra illa, biliosa, acido-acri, seu materia abundante educta, morbus hinc facilius abigitur & perdomatur, quam ceteroqui, si absque hoc foret, vix generosa alia emendauerint, nedum adstringentia. Adeo & quantitas & qualitas humoris peccantis attendenda ac corrigenda, vt motus eiusdem cicuretur & ad moderamen redeat.

Ceterum malignitate & acrimonia minori tutius dantur emetica etiam in dysenteria. Maiori vero eadem ac prædominante, vel omittenda penitus, vel cautius longe propinanda. Visus enim fuit, verbi gratia, & vomitus cruentus symptomaticus in dysenteria, vbi absurdum id fuerit suadere.

Cumque obseruatum sit, etiam a purgante repetito, remota & euacuata iam abundante cacochymia, non amplius purgatum corpus, sed substitisse medicamento operationem, inde forte factum fuit, quod & Ipecacuanha iterata vice propinata fuerit. Et legendibus elogia illa videri posset vna sola sufficere. Ast cum indicata non debeant vltra indicationis spheram prouehi, ipsa vero Ipecacuanha

primario euacuandi fine propinetur, secundario pro robo-
randi scopo & adstringendi, non sunt hæ indicationes in-
ter se confundendæ.

Addendum itaque instar regulæ videtur: non pro-
miscue in dysenteria, nec continue & sola danda est Ipeca-
cuanha. Satis est gloriæ, quod ad curationem morbi lon-
ge grauissimi insigne foeneratur momentum ac fundamen-
tum. ὁ γὰρ ἐμεῖται τὸν ἰνθουὸν πάντως. Vomitus enim euacua-
tionem sedat, verbis *Coi.* Adeoque ratum est, vt *l. de insomn.* lo-
quitur *c. 12. t. 13.* etiam ἐμέτῳ σὺν ἀντισπασέον, vomitibus reuellen-
dum esse, & reuelli posse malum in dysenteria, quod tam
strenue præstat Ipecacuanha, vsitatissimum illud remedi-
um, causam fouentem reuulsione per vomitum tollendo.

¶ *¶* Alit si quis plus ultra extendere sustineat vires eius-
dem, & reliqua omnia insuper habere, plus quam empiri-
ce a via regia methodi medendi aberrauerit. Ipse *Cous*
hæc quasi præuidens *l. c. de locis in hom.* addit: ἢν δὲ αἰσθενὴς ἦ
ὁ ταῦτα πάσχων, ὕπνου φάρμακον ἐμεῖτης ἵστας δίδεναι. *Sin debilis*
fuerit, qui hæc patitur, a vomitu somnificum medicamentum
dato; claris verbis innuens, esse etiam anodynorum & o-
piatorum suum usum, neque datum emeticum omne ab-
soluere æque punctum.

Quid? quod ipsi Brasilienses barbari, si quidem hoc
casu ita dicendi, sapienter ita statuunt, hæc enim necessi-
tate ita exigente, loquimur cum *Pisone l. 2. hist. nat. c. 12.*
p. 40. venam tundere haud consultum habent. Porro vel
solo rheo vel laxatiuo quouis benignissimo mordacem hu-
morem prouocasse, partisque affectæ cruciatus ingemi-
nasse, suspicione plenum habetur. *Si quando tamen eua-*
cuationi locus, radicem vomitiuam Ipecacuanhæ, exquisitif-
simam

simum naturæ munus, ceteris remediis præferre conducit: quamuis ingenue fatear, plurimos medicastros incolas *ad sudorifera & cordialia*, quam ad euacuantia per aluum, benigniora licet, inclinare. Hactenus ille, vbi & plura habentur.

Conferri meretur *Bontius*, qui *l. 2. meth. med. c. 3.* latius de dysenteria, horribili illo & consuetissimo Indiis malo, agit, vbi, præter alia huc facientia, ad extractum croci indici, id est, Curcumæ, (seu laudanum opiatum, quod *cap. 4.* describit,) tanquam ad sacram anchoram, vt vocat *l. 4. c. 4.*, confugit, quo remedio nullum humana cura exquisitius excogitare potuerit, verissimum huius morbi, sæpe etiam venenati, antidoton. Nimirum non vna seruandæ naui periclitanti in mari sufficit anchora, sed pluribus opus est.

Cum itaque ad dysenteriam primario fuerit commendata Ipecacuanha, idem, vna fidelia quasi duos dealbando parietes, intelligi poterit de alui fluxibus aliis, vbi quidem fluxus fluxu curari amat. Hinc de diarrhœa, lienteria, cœliaca, fluxu hepatico, idem dictum esto, mutatis mutandis, præsentimateriali obiecto, quo exturbato felicius & facilius cura reliqua absolui potest. Instar omnium vero est dysenteria.

Observatum superiori æstate in praxi in quamplurimis fuit, facilius & felicius curatos hinc euasisse, quibus Ipecacuanha fuit propinata. Vt aliquot saltem exempla addamus: Fœmina triginta annorum, tenerior, cum dysenteria initium, tormina & tenesimum pateretur, ad ð adhibita Ipecacuanha, ter cum *εὐφογία* vomuit, curata hinc reliquo materiae medicæ congruæ apparatus.

Puer

Puer duorum cum semisse annorum, post, quam sub initium morbi sex sedes expertus esset, tres simplices, tres cruentas, cum torminibus, a dato Ipecacuanhæ ad grana quinque puluillo indormit, hinc bis vomuit, & remifere sedes, theriacalibus aliisque hinc plenarie restitutus.

Viro triginta duorum annorum, itidem iam mali initium experto, data eadem ita restrinxit idem, vt remitterent sedes, nec in neruum erumperet dysenteria, (quæ nempe tunc temporis grassabatur, vnde experimenta sufficientia fieri potuere,) sed facile cederet.

Iuuenis 23. annorum, cum eodem tempore per biduum alui fluxu correptus esset, ab Ipecacuanhæ vnus vsu nauseauit quidem, non vomuit, sed loco eius fortior sedes secuta vna vel altera, & postmodum substitit, subiuncto specifico theriacali, statim penitus morbus. In aliis semel saltem, in aliis bis ter moti vomitus, cum successu.

Alius iuuenis 28. annorum, cum torminibus & alui fluxu turbaretur, data Ipecacuanha, nauseauit, non vomuit vero, sed sudorem inde blandum obtinuit, cum leuamine insigni, & paucis diebus conualuit. Vir XLIII. annorum dysentericus eadem præmissa breui liberatus est, id quod & aliis obtigit, pauci vero admodum, quibus hoc remedium porrectum fuit, nec negligentiores fuere, obiere.

Idem in fœmina 46. annorum, in iuvene 16. alio 18. annos nato, & multis aliis vere dysentericis, non sine notabili successu, compertum fuit, vt de illo nullum amplius apud nos sit dubium, non minus ac alios, qui idem deprehenderunt vsu celebratum eoque frequen-

tiori. Vnicum eo nomine laudamus celeberrimum D. *Gotthfr. Heldium*, Consiliarium & Archiatrum Baruthinum, qui, præter alios casus, vel trecentis militibus in castris cum successu eam dedit, subiungendo hinc theriacalia & bezoardica.

Memorari hic potest, rariorem quidem esse dysenteriam vernalem, rubram & albam, visum tamen fuit & in hac profuisse radicem antidysentericam. Fœmina 30. annorum Mense Aprili hac laborans iam per aliquot dies, sumpto \mathfrak{B} . puluilli semel, sed fortius, vomuit, inde leuata apprime, feliciter operantibus mox aliis congruis curata.

Non possumus non hoc loco & illud attingere, saltem illustrationis & obiecti materialis ergo, pro memoria etiam & symbolismo confirmando, quod Ipecacuanha Brasiliensis imprimis, quam maxime in experimentum duximus, signaturam quandam annulis suis, ipsaque sua tortuositate illa, referat & obtineat intestini cellulosi.

Hinc vero non tam analogismo aliquo, quam communi ratiocinandi & experimentandi vsu, facile patentissima virtus & effectus emicat Ipecacuanhæ in morbis quam plurimis aliis, & tantum non omnibus, vbi indicationes vomendi præsto sunt. Idque tanto magis, quanto benignius, tutum & innoxium magis, est emeticum, & sigillat relicto toni robore viscera, quæ in motum citat.

Constat, non tantum in Belgio celebrari hunc Ipecacuanhæ vsu, in curatione febrium seu interpolatarum, seu continuarum earumque malignarum. Non suffuratur, vt id repetamus, vires, vel depauperat, sed conseruat & liberat, vnaque sic mineram depurgat, ne peius aliquid inconueniens timendum sit. Iuuenis 24. annorum

a potu vini Hispanici calore præternaturali, dolore præcordiorum, capitis & dorsi, cum siti correptus, exhibita dosi Ipecacuanhæ mox leuatus optime habebat.

Quantum hinc in affectibus capitis possit, in vertigine, epilepsia, melancholia, apoplexia primi & secundi gradus, affectibus soporosis, & similibus, vix opus est, nisi communi applausu aliorum emeticorum confirmare. Nuper admodum vir 30. annorum, cum ex epilepsia in maniacum furorem incidisset, ab Ipecacuanhæ ʒi. ter vomuit serosa & viridia, subsequo nocte illa somno hæctenus deficiente; hinc intra quatuordecim dies, subiunctis aliis restitutus.

Cumque tam benigne agat, in quibusdam etiam pectoris affectibus non fuerit incongrua, pulmonibus non exulceratis. Quidam literatus, cum tempore hyemali largius se inuitasset vino, indeque pleuriticus status immineret, cum febris valida, tussi sicca, dolore thoracis & circa præcordia, assumpta Ipecacuanha bis vomuit, & sex, septem sedes habuit, eo cum effectu, vt thorax in respirando minus doleret, tussis expeditius flueret, cum expectoratione debita, vt cum sanitate brevi rediret in gratiam.

Ast in morbis præcordialibus, a ventriculi repletionem oriundis, nullo contra indicante notabili præsentem, omne absoluit punctum eadem, ἀπὸ τῆς κοινῆς, seu communi iuuandi præsidio. Vnicum etiam hic nobis suffecerit exemplum.

Fœmina quædam 40. annorum comederat sub cœna pedes bubulos coctos, mane altero nauseat, caligant oculi, instat ἐκλυσις. Data Ipecacuanha reuomit bina vice ingesta, & serosa, cum præsentanea liberatione.

Quidam reuerendus Senex, sexagenario maior, anxietate præcordiali vaga laborans, cum grauius dolore, ad humeros, dorsum, pectus protenso, maxime a meridie & circa lecti ingressum, cum lassitudine, metu catarrhi suffocatiui, frustra adhibitis aliis, optime habuit ab Ipecacuanhæ usu, subiunctis roborantibus, carminatiuis, neruinis, prius parum vel nihil iuuantibus, quam hoc vniuersali remedio velut colophone addito.

Cumque non tam opus sit nostrum vel intentio, de vomitoriorum agere vsibus, quam inter illa sessionem & votum, vt ita loqui liceat, fœnerari Ipecacuanhæ, non attinet hisce immorari longius. Suffecerit enim ostendisse, & certis probatissimis testimoniis id stabilire, prodesse illam non modo in dysenteria, sed & omni officio & fide in aliis longe lateque se exserentibus indicantibus, additis encomiis debitis.

Vnum saltem usum & in arthritide coronidis loco addemus. Fœmina quædam quinquagenaria arthriticis insultibus bis ter impeti solita, grauibus illis & non facile cedentibus, cum, mense Ianuario ad finem prope-rante, eorundem repeterent vestigia, cum aliquali nau-sea, a datis granis XII. Ipecacuanhæ sexies vomebat, citra comitatas sedes, cum insigni *ἰσφορῆα*. Inde vero leuicule saltem dolores sese exserebant, breuiusque, vt ipsa, comparatione ad priorem statum, per *ἀνάμνησιν* facta, huius medicamenti virtuti, post Deum O. M. acceptam referret sanitatem exoptatam.

Neque in mensibus, vt promouendis, diuerso respectu, ita & remorandis immodicis est inutilis, quo posteriori nomine, in mensium puta fluxu immodico, commen-

dat

dat eandem Excell. D. Iobrenius, qui radicem Ipeucanhæ vocat, *differt. de morbis biblicis p. 6.*

CAPVT IV.

*De vsu & præparationibus
Ipecacuanhæ.*

Viribus exploratis, vt vsus, seu vtendi modus & *εγχει-
νησις* pateat, reliquum est, quædam adhuc addere. Spectat huc præparatio tum simplex, tum chimica, ipsaque compositio, & circa adhibitionem hinc notanda.

Enimuero sunt quædam statim sua medicamenta, quæ, subtilius vt præparentur, vix opus habent; melioris tamen notionis ergo & illam subire merentur operam. Sane Ipecacuanhæ adhibitio simplex, ob benignitatem vt plurimum sufficit, danda v. gr. in substantia, vt vocant medicorum filii, seu in puluere velut farinaceo, delictato, vel saltim non ingrato, & assumptu facili.

Quod si hinc per se propinare placeat, optimum id fuerit, cum nulla æque adsit qualitas correctione indigens, nisi acuere illam placeat additione vel emeticorum aliorum, vel appropriatorum, quod liberum relictum est dexteritati medici. Vt hinc satisfiat indicationibus comitatis, facile est v. gr. in affectibus ventriculi & præcordiorum addere olei δ ti guttam vnam vel alteram anisi, citri veri, in affectis neruis cinnabarina, Δ δ ii, in hysterica passione fec. bryoniæ, bez. iouiale, & sic porro.

Satis est hinc asseruare radicem in puluerem redactam,

etiam, in usum extemporaneum, miscendum varie & impendendum, per se & cum aliis. Et optimum quidem fuerit partem præcipuam extimam, a media lignosa substantia, magis cohærente, separatam, in puluerem redigere; sin rudius id præstetur, nec illud adeo erit sollicitè opus, vel frustraneum.

Vt præbium delibemus, obseruatum fuit, apud nos a \mathfrak{B} . gr. xii. granis xv. ad \mathfrak{D} i. & $\mathfrak{3}$ ß. tuto dari posse, radicem puluerisatam in substantia, pro diuersitate subiectorum. Nec infantibus ipsis ad gr. i. vel ii. seu pro expurgando meconio, seu infarctui serosæ mucilaginis, vnde motus conuulsui, tormina, aliaque symptomata exoriuntur, educendo, inutiliter propinatur.

Apud alios populos ad \mathfrak{D} ii. \mathfrak{z} i. scribitur propinata, dosis, forte quod ob climatis calorem & siccitatem maior etiam stimulus requiratur. Præstat tamen inprimis in hisce talibus subsistere infra summam dosin; medio tutissimus ibis, distinguendo inter subiecta, iuxta generalem regulam euacuantium, temperamenta item communia & specialia partium, ætatem, ipsosque morbos, quod hinc medicus peritus facile imitari pro re nata potest.

Quando vero cum aliis maritatur, vti optime loco iuuantis & stimuli additur & miscetur purgantibus, facile patet, non nisi refracta & minori dosi iungi debere. Cum emeticis vero aliis, tartato emetico, sale vitrioli, radice asari, & aliis modo maiori, modo æquali, modo minori proportione recipi potest, vt subtripla, subdupla & sic porro.

In decocto vel infuso si adhibere placeat, nec illud erit

erit de nihilo, extracta sic solum parte subtiliori, relicta grossiori, tenera magis. Valet vero hic (1.) regula communis quoque & applicari potest, quæ in substantia dantur in simplo, in decoctis vel infusis in duplo recipienda; quod apud nos præsertim nondum ita copiose prostat, pretiosius extat. Liberum tamen idem est manetque, decoquendi cum aqua, infundendi cum vino & aliis.

Interim vero (2.) cum, præter vomitoriam virtutem, non parum æstimanda sit roborans & adstringens, illa vero magis in terrea resideat substantia, consultius videtur forma pulveris sicca eligenda, quam liquida; cum priori illud terreum videatur resorberi, & obtundi potius, quam sese exserere.

Neque tamen commode adeo, (vbi fluxus reuellendus est,) siue in decocto, siue in infuso adhibeatur, adstringentia iungere licuerit; sunt enim distincta illa vtraque. Saltim illa primario, hæc secundario præbio & usu debent ita apparari, ne alterum alterum præpediat. Ita præstat Ipecacuanham præmittere, hinc theriacam, vel ex eadem confectum aliud subiungere, quam miscere vtraque. Idem & in vehiculis tenendum est, aqua enim menthæ, vel cinamomi cydoniata commodum est antidyssentericum, roborans & stomachicum, minus vero quadrans euacuandi & reuellendi intentioni. In mastiche & reliquis cum aliqua latitudine id fuerit magis concessum.

Cumque aqueo sic pareat quoque menstruo, claret, non pure esse resinofam substantiam illam, sed particulis aliis distemperatam, seu gummi-resinofam, vnde accedente caloris extranei impulsu fit extractio quædam. Ast

longe elegantior habetur eadem, adeoque ESSENTIA, si lege artis adaptetur.

℞. rad. Ipecacuanhæ puluerifatæ ℥iij. iiij. pro lubitu, affundatur spiritus vini rectificatus ad eminentiam aliquot digitorum, seu proportionem sextupla vel octupla, stent in digestionem ad sufficientem tincturam, ex rutilo flavescentem. Virtute pollet itidem emetica, sed paulo diffusa, ad gtt. xx. xxx. danda, si ita libuerit.

Sin largiori inprimis pondere illa extractio fuerit parata, licebit etiam obtinere EXTRACTVM, bolari vel pilulari forma, dandum ad gr. i. ii. iij. & amplius. Idem vero & cum menstruo aqueo parauimus, compendiosius, lege artis decoquendo, colando vel decantando, & euaporando ad iustam consistentiam. Tacemus variationes quamplurimas alias in puluere, varii coloris, & saporis, in bolo, facile quacunque conserua addita formando; quæ omnia ex legibus combinationis & proportionis medicæ, quo suum cuique tribuatur, artis huius gnaro facillima sunt.

Tacemus cautelas, quæ in vomitoriorum vsu *ὑποκοινη* apud Practicos ex methodi medendi legibus cordi habendæ sunt. Neque enim attinet illas seorsim Ipecacuanhæ assignare, quæ omnibus potius debentur. Imo asserere integrum fuerit, prohibitis vel quasi, illis casibus, emeticis hæctenus cognitis noxiis futuris, saltem mitiorem & minus periculosam respectiue hanc ipsam fore.

Ceterum ne quid intentatum desiderari possit, operæ pretium erit meminisse quoque, quidnam examini

chimico exposita Ipecacuanha exhibeat, videndum. Hic vero nec illud omittendum, sed præmittendum potius, verum omnino esse, ignem non esse analytam absolutum & completum seu perfectum, quin immutatas omnino vires seminales offerat, neque per omnia absolutas, sed bonam partem restrictas. Imo frustraneum plane fuerit, immediato tractandi modo, eoque violento, eadem eruere velle illibata, quæ sibi relictis naturali miscela, indeque oriunda temperie elementorum & principiorum constituentium, emicant actiua.

Satis est elementa & principia illa nativa communia, & ab aliis tamen etiam alioqui differentia, sisti ante oculos, saltem materialia, subtilioribus illis, formæ debitis, hoc censu latentibus, destructis, nec humano oculo ita obuiis.

℞. Radicis Ipecacuanhæ ℥iij. inditis tetortæ vitreæ accommodæ, apposito debito recipiente, ex igne arenæ propellatur spiritus & phlegma. Prodiit hinc liquor coloratus obscuriore paulo flauedine, ari spiritui similis, & leuiter quoque acidulus, vt spiritus tartari, eiusdem quoque virtutis, adeo, vt, cum tantillo salis tartari in cochleari confusus, efferuescentiam lenem moliretur. Liquore martiali affuso, in momento nigrescit, vel magis atro-rubentem exhibet mixturam, occlusis poris lucidis expansi vna sulphuris, ab austero vitriolo martiali.

Vltimo loco oleum processit empyreumaticum, instar olei tartari naribus exosum, spissescens, & firmiter viæ, per quam ex retorta in cucurbitam abiit, adhærens, simulque destillationis huius actum sigillans. Caput tandem

44 DISSERT. MED. INAUG. DE IPECAC. AMER. ET GERM.
dem mortuum, præuia intimiori & perfecta calcinatione,
elixiuatum & ad crystallisationem repositum, modicum
quoque salis lixiui exhibet.

Pretium tandem laudari meretur, prout hæctenus
in vsu fuit, ʒ^β enim XII. vel XVI. Grossis Misnicis pa-
rabilis haberi potest. Et hæc de radice Ipecacuanhæ famo-
sa, nodosa, emetica, dysenterica & polychresta hac vice
dicta sunt,

SOLI DEO GLORIA.

Non satis est patriis terris arcessere lau-
des,
ipse etiam partes exteris orbis habet,
Scilicet arte æquis naturæ passibus itur,
vndique diuinas cernere nouit opes.
Hinc meritos ars & natura apportat honores,
quos pandit summos noster Apollo Tibi.

*Ita Nobiliss. Dn. Doctorando
sincero affectu ap-
plaudit*

P R Æ S E S.